

Dízsíremléket állítanak Kukovetz Nanának

A szegedi képzőművészek társadalmi összefogással segítik elő a Magyar Tanácsköztársaság szegedi művész-mártírja emlékének méltó ápolását

Kukovetz Nana halálának évfordulójáról nemrég emlékezett meg Szeged művész-társadalma, úgyszintén születése 75. évfordulójának is méltó módon, gyűjtemény kiállítás megrendezésével adózott. A Magyar Tanácsköztársaság magasztos ügyét szolgáló művész-mártír emléket meleg szeretettel ápolta eddig is a művész-társadalom. Nevét Sándorfalván és Szatymazon — ahol a szegedi direktórium megbízásából tevékenykedett, a francia és malaji katonákat felvilágosító szóval igyekezett megnyerni a Tanácsköztársaság ügyének — emléktáblák őrzik az előtte tisztelgő utókor számára. A szegedi Dugonics-temetőben, úgyszintén, ahol agyonkínzott teste pihen.

A kommunizmus eszméit bátran hirdető, s a nehéz időkben életét is feláldozó Kukovetz Nana méltó hely illette meg a nagy magyar proletárfestők soraiban. A magángyűjteményekből egyre-másra előkerülő képei s azokból a Móra Ferenc Múzeumban rendezett kiállítás jelentős tehetőségéről vallanak. Művészetének megfelelő súlyú felmérése különböző szaklapokban, napilapokban, emlékesteken jelenleg is folyik. Sok helyütt lapangó alkotásainak előkerülésével válik azonban majd teljessé a kép Kukovetz művészetéről.

A társadalom széleskörű megbecsülése ennek a felmérésnek eleje siet azzal is, hogy Kukovetz Nanának méltó síremléket állít. A Hazafias Népfőnt, a II. és III.

kerületi tanács összefogásában a művész-mártír földi maradványait exhumáltatják a Dugonics-temetőben, majd a III. kerületi tanács által a Belvárosi temetőben adományozott dísz-sírban helyezik el.

A szegedi művész-társadalom is részt vesz ebben az összefogásban: a művészi ki-képzési síremlék emeltetését maga vállalta el. A szegedi festők egy-egy képükért kapott összeget ajánlották fel a síremlék létrehozására. A síremlék művészi ki-képzésére Tápai Antal szobrászművész kapott megbízást.

Társadalmi munkával

Megkezdődött a tavaszi parkosítás a III. kerületben

Megkezdődött a tavaszi parkosítás a III. kerületben. A karhatalmi egységek két laktanyája előtt már szépen felásták a fiatalok a széles útmenti sávot, most pedig a Szegedi Kenderfonógyár és az MTH kiszíntái kezdtek el a munkát a Marx téren. Itt, a mezőgazdasági kiállítás területén korszerű, szép parkot létesít a tanács. Több tízezer forint költséggel, s a fiatalok által felajánlott jelentős társadalmi munkával elősövényűt ültetnek, a Nagykörút felőli oldalon gömbökacokot telepítenek füvesítik, azonkívül több dísznövényvel, fával ékesítik a nagy térséget.

Pénteken újszegedi vendé-

Magyar könyvek a bécsi egyetemnek

A Kultúrkapcsolatok Intézete nagyobb könyvadományt küldött a bécsi egyetem tolmácsoló intézetének. A magyar klasszikusok és a mai élő szerzők szépirodalmi munkáiból, valamint ismeretterjesztő könyvekből álló küldeményt Sebes István, a bécsi magyar nagykövét adta át a tolmácsoló intézet igazgatójának.

Jegyzék Eichmann cinkosairól

A zsidók világkongresszusa pénteken bejelentette, hogy jegyzéket juttatott el az Adolf Eichmann náci tömeggyilkos ügyét tárgyaló izraeli törvényszékhez. A jegyzék Adolf Eichmann 12 cinkosának névsorát tartalmazza. Egy másik jegyzéket is küldtek, amely 1500 volt náci tüntet fel.

Társadalmi munkával

Megkezdődött a tavaszi parkosítás a III. kerületben

gek is megjelentek a körút parkosításánál. A Szegedi Kenderfonógyár már régebbi idő óta patronálja a Rózsa Ferenc Termelőszövetkezetet. A sokoldalú segítség viszont szakszerűen a héten a tsz dolgozói traktorukat adták kölcsön a gyár előtti széles terület felszántására. Maga az elnök is megjelent és segítkezett a munkában. A felszántott nagy területet egyébként a kenderfonógyár KISZ-szervezete létesít parkot, törperőzsát, petüniát és egyéb virágokat ültetnek a fiatalok. Ezenkívül még azt is vállalták, hogy a dísznövényeket rendszeresen gondozzák.

Jegor Bulicsov és a többiek

A Szegedi Nemzeti Színház új bemutatója

A szegedi színházi közönség-pén- teken este olyan darabnak tapsolhatott, amelyet drámai koncepcióban és eszmei magasrendűségében egyaránt ma már a világirodalom kiemelkedő alkotásai között tartanak számon. Gorkijnak ez, az 1931-ben írt drámája a nagy orosz proletárfő- ceuvre-jében is a csúcsokon foglal helyet. Az alig másfél évtizeddel ezelőtti első magyarországi bemutatója — a fővárosi Nemzeti Színház előadása — óta hazánkban is mindig művészi rangot jelent, ha valamelyik színház műsorára tűzi. Az eddigiekben máris jelentős hagyományokra tekinthet vissza, hiszen színművészetünk legjobbjai alakították benne erőteljes vonásokkal megrajzolt szerepeit. Örvehető, hogy a mi szegedi színházunk is vállalkozott erre a szép feladatra, amellyel csak megbecsülést szerezhet az igényes színházlátogatók körében.

JEGOR BULICSOV ÉS SÜROCSKA (Kiss Ferenc és Földi Teri)

A cselekmény és mondanivaló központjában a címszereplő főhős áll, kinek alakjában Gorkij sajátos érdekes, verbó figurát és típust teremtett. Az ő életútjában, elbukásában mintegy tükröződik a forradalom előtti orosz polgári társadalom léte, útja és átalakulása. A drámai szerkesztés szigorú következettségével, feszült jelenetek egymásutániságában bizonyítja be, hogy Bulicsovnak el kell buknia, mint ahogyan annak a társadalomnak is, amelyet képvisel. 1917 februárjában vagyunk, súlyos és forradalomtól terhes napokban, amikor a proletariátus, a nép mind határozottabban követeli a

kenyeret, de a jogot is. S mint éppen ez a dráma. Örömmel állapíthatjuk meg a bemutatót, hogy a Szegedi Nemzeti Színház együttese összeforrott, egyenletes játékkal vitte színre. Ebben vitathatatlanul az első helyen illeti elismerés a vendégrendezőként meghívott Szendrői Józsefet. Az átgondolt, eszmeileg és színpadtechnikailag is megalapozott rendezői munka mindvégig tükröződött. Az avatott rendezői kéznek köszönhetjük azt a sajátos légkört is, amely áthatotta az előadást: a bukása előtt álló orosz polgári társadalomnak az orosz klasszikus drámai hagyományok eszközeivel megteremtett légkörét. Több emlékeztető jelenet mellett a zárójelenet hatásos megformálása élményként, marad az emlékeztetőben.

Bulicsov maga is látja, vagy legalábbis érzi ezt. Fokról fokra közeledik tragikus elbukása felé. Igen, tragikus ez az elbukás, annak ellenére, hogy általában a maradiság, a reakciós erő elbukását a forradalmi, haladói erőkkel szemben egyáltalán nem tartja tragikusnak a marxista irodalom vagy történelemszemlélet. Ez esetben azonban a sajátos helyzetet állunk szemben, amelyet Bulicsov oly keserűen hangoztat többször is, amikor azt mondja, »más utcában élt«, vagy »mellé-élte« az életét. Mellé, mert hiszen más is lehetett volna ő, aki tulajdonképpen a népből jött, s a kapitalizmus viszonyai között megszede magát, vált vagyonos kereskedő polgárrá. Helyét azonban sohasem találhatta meg abban a társadalomban, amely csak a pénzért fogadta be, s így örökké idegen maradt a tőkés világban, maga is megvetve azt. Eljátszotta viszont annak lehetőségét is, hogy az új világ befogadja. Ezért kell elvesznie a forradalom, az új világ felderengésének hajnalán, miközben kinn zúg a jogos hatalmat elfoglalni kész tömeg. Fizikai, testi összeomlása valójában csak velejárója lelki összeomlásának, amelyet a számára céltalanná vált élet jelent. Bukása egyben jelkép is, bár sokkal több és valóságosabb is annál.

Ezt a nagy történelmi, emberi katarzist csak rendkívül erőteljes írói eszközökkel, szigorú írói tudatossággal lehet ábrázolni. S Gorkijnak megvolt hozzá az ereje. Nemcsak megragadó figurát alkotott az energiától feszülő, s az élet, a társadalmi törvényszerűségek igazságait mintegy megsejtő Jegor Bulicsovban, de mellette a társadalmi ábrázoláshoz szükséges alakok egész seregét is. A dráma szerkesztésében pedig nagyszerű érzékkel sikerült olyan jelenetsorokat összefűznie, melyeknél szinte az előzőből nő ki az azt követő, s a belső feszülések, belső ellentmondások a következőkben csapnak össze, fejlődnek tovább, céltudatosan hőmpolygva a végkonklúzió felé. Ez a kitűnő drámaalkotási módszer teszi olyan feszültté és sodróvá színművét.

Összeforrott együttest kevés darab kíván annyira, Lőkös Zoltán

Zenei tanulmányúton a Szovjetunióban

Tanulmányúton jártam a Szovjetunióban.

Láttam a Kreml Szpásklaj-tornyát, az övörös ragyogású rubincsillagot, a borpiros színű Történeti Múzeumot, a XVI. századi, megvakított muzsikusok építette Blazsenszki székesegyháznak ismert remekét, vörnarancs, méregzöld hagymakupolákkal, s a 32 emeletes, gigantikus Lomonoszov-egyetemét.

Voltam a türktiz, arany, gyémánt, elefántcsont, igazgyöngy és dibor ragyogású Kreml-múzeumban, a »kincs-birodalomban«, mely félelmes emléke a hajdani zsarnok uralomnak s a néppomornak. Meghatottan álltam a Vörös téren, a világhírű Mauzóleum előtt.

Szemtanúja voltam a szédületes, lenyűgöző forgalomnak (melyet pillanatok alatt leállított egy rendőr, hogy kézenfogva átvezessen a tulsó oldalra egy rokkant, idős asszonyt!).

Bámultam a Tretyakov-képtárat Moszkvában, a szinte bejáratatlan Ermitázszt, a varázslatos »Nyári Palotát« Leningrádban.

Hallottam a Kreml-toronyóra zenegő hangját.

Gyönyörködtem a Hovanscsina s a balettek utánozhatatlan előadásában, a Kreml-színházban szereplő Szibériai Együttes népi hangvételű, absztruktív művészi kórus- és táncprodukcióiban, a színpompás népi viseletekben, és még sok olyanban, melynek leírására itt nincs elég helyem. (A teljesség — mindent látni — különben is reménytelen!)

Mind ezekről mások már sok szepet írtak, melyeket a valóságban most én is láthattam. Felejthetetlen élmény volt minden! Legmegkapóbb volt számomra mégis az emberi érintkezés rendkívül közvetlensége, a szovjet néppáratlan vendégszeretete, vidám optimizmusa.

Büszke örömmel hallottam a Lenin-díjas Szvesnyikov zeneszerzőtől, mennyire szereti a magyarokat, milyen jól érezte magát hazánkban, különösen Szegeden, ahol akkor »nagy hó esett, mégis milyen meleg volt!« Személyes gondoskodása révén sokat hallhattam, láthattam, tanulhattam s nagy értékű, itthoni munkámban is gyümölcsözően hasznosítható tapasztalatokat gyűjtöttem az általa vezetett »Csajkovszkij Zeneművészeti Főiskolán«. Főként a zeneszerzés, népzene, karvezetés, magánének órák érdekelték, melyeken Fere, Rudnyeva, Szokolov, Balasov,

Baturin, Preobrazsenszki professzorok baráti szeretettel kalauzoltak. Előadást is tartottam jóiskolájukon a magyar népzeneről, Szegeden és környékén gyűjtött népdalaim illusztrálásával, Bartók és Kodály népdalfeldolgozásainak bemutatásával orosz, tatár, taskendi, kínai, jakut, koreai hallgatóság előtt. Népzenei osztályuk megajándékozott Rudnyeva elvtársnő népdalkiadványával, mely új életük új dalait is tartalmazza. Hangszalagon is hoztam haza ezekből. Tyeplov professzor a zenepszichológiai kutatások legújabb eredményeivel foglalkozó értekezéssel, az Akadémia — Sackaja, Vellugina és Rummel elvtársnők — több gyermekkori művei, gyermek- és népdalfeldolgozásokkal, a karvezetési tanszék vegyeskari kórus-partitúráikkal láttak el.

Egyik magyar specialitásunkról, a zenei általános iskolákról írt cikkemben Szavoszjin elvtárs, a Kulturális Minisztériumban meglátva Kodály Zoltán nevét, mondta: »Várjuk őt a Szovjetunióba. Akkor jön, amikor akar, addig marad, amíg neki tetszik. Mi mindig szeretettel látjuk, hívjuk és várjuk.«

Szvesnyikov professzorhoz hasonlóan Vellugina elvtársnő is szívesen emlékezett Szegedre, a Pedagógiai Főiskola zenei tanszékén szerzett tapasztalataira, hangsúlyozva a tanszék kiváló munkáját, amely segítette az ő pedagógiai főiskolájukon, hazakerkezése után megindult ének-zene tanárképzés megszervezését. Ennek munkájáról meg Popov elvtárs tájékoztatott részletesen, melynek eredményeit a mi munkánkban kitűnően fogjuk felhasználni.

Uzsakov elvtárs — aki a Szegedi Szabadtéri Játékokra emlékezett szívesen — hosszas beszélgetés során ismertette meg a moszkvai tanács művelődési osztályának munkájával. Ismertette Moszkva hatalmas perspektívikus tervét, a mindenfelé meginduló nagy arányú építkezéseket, újabb felhőkarcolókat, színházakat, mozikat, művelődési házakat (tiz új színház, mozi — 1000—3000 személy befogadására alkalmas! — építése már meg is kezdődött), hogy még többben és sűrűbben vehessék ki részüket a művészetek ápolásában. Elmondotta, hogy a zenekultúra további fejlesztése érdekében a zenetanulást az iskolában akarják bevezetni úgy, hogy minden gyerek kapjon zenei képzést. Tavaly kezdtek el és rendszeresíteni

akarják az »énekünnepeket«, melyek ideén gyermekkorosok is bekapcsolódnak. Az első ilyen találkozón, a nagy stadionban, 26 ezer énekes vett részt! Versenyen kívül szerepeltek ezeken az állami énekkarok (a színházai, a Szvesnyikov-kórus stb.).

Sok magyar ifjú tanul Moszkvában, néhány szegedivel is találkozottam a Lomonoszov-egyetemen. Nagy számban lehet látni tanulmányútra járó magyarokat (akkor is voltak jó néhányan Szegedről is) Moszkvában, Leningrádban egyaránt. A könyvtárakban Munkácsy-albumot fedeztem fel — cirill betűkkel, meg Petőfit zürjénül! (A magyar irodalom legnagyobb külföldi piaca van itt). A kották között Bartók és Kodály nevével találkoztam. És végre világváros, ahol — miként egy plakátom olvastam — nem Franz Liszt, hanem Ferenc Liszt a mi Liszt Ferencünk neve!

A szovjet ember magasfokú kultúráltságát nemcsak az operaelőadások, hangversenyek, színházak, mozik, muzsikusok, képtárak zsúfoltsága mutatja, hanem a könyvek iránti érdeklődésük is. Az utcákon nagy tömegben vesznek körül valamit, vajon mi történhetett? Könyvet árúsítanak utcái pultokon! Reggel sorban állnak az utcai pavilonok előtt — kül- és belvárosban — a Pravdaért! Intelligenciájukból következik az is, amit pl. a trólik külsején láttam: az utas maga váltja a jegyét — nincs kalauz —, s ha nem lenne aprópénze, többen ugranak fel, hogy segítsenek. Helyük ilyenkor üresen marad, ha zsúfolt is a kocsik. Senki sem foglalja azt el! A trólikat, autóbuszokat várók sorbanállása önkéntes, fegyelmezett. Csak az időseket engedik előre, a kocsiban a fiatalabbak maguktól ajánlják fel helyüket. Az öregeknek nagy tisztelet, megbecsülés, kímélet, jutalom, nem szánalom, kigúnyolás vagy gorombaság jár! Sokhelyütt találkoznai idős dolgozókkal, vezető posztokon is (nem ritkán hetvenen, sőt nyolcvanon túl).

Bármerre jártam, bárhol megfordultam, mindent a segíteni akarást, a gondoskodást, a türelmet, a szeretetet, az emberközelséget éreztem, nem a kétezerkilométeres távolságot! Ezeket láttam, hallottam, tapasztaltam kint, s ezeknek felejtethetlen emlékekkel tértem haza Moszkvából.

DR. SZEGHY ENDRE,
a szegedi Pedagógiai Főiskola tanára